

quo modo ad varietatem objectorum mutat chamæleon colorem, eo modo et homo omnium quæ occurrunt, formas induit, et ut ait Job : *Nunquam in eodem statu permanet*, cap. XIV.

Quarto, remiges habet immorigeros et infideles, mancipia videlicet navi alligata ad trahendos remos, quæ interdum insurgunt contra dominum, eumque sibi subiciunt et domini navis fiunt. Ita ratio humana habet quinque sensus, deinde passiones corpori alligatas, rebelles et præfractas; amor aliis se præfert, alios stulte deperit; odium fastidit res salutes et quandoque se ac Deum; concupiscentia tota est in appetendis noxiis, stultis, inutilibus rebus; delectatio exultat in rebus pessimis, gaudet alienis infortunis; spes pollicetur sibi, quæ nunquam eventura; metus otio diffluit, somniat pericula, ubi non sunt; audacia versatur inter media damnationis pericula; ira insanit; gula tota est in patinis et corpore saginando, etc.

Quinto, onus mercium aliarumque rerum navim prægravantium vehit, quod ut se suosque salvet sæpe abjicere in mare cogitur. Ita etiam animus hominis peccatorum pondere premitur eoque majore, quo diutius vixit; quæ si de salute sua periclitari nolit, ejicere per poenitentiam debet vitamque in melius commutare. Deprimit hoc onus sæpe homines aliquos, ut sustinere id non possint ideoque sibi ipsis mortem consciscant, seque in abyssum mergant; alii perpetuo se inebriant, ne peccatorum suorum gravitatem aspiciant; alii scelerum suorum conscientia torti veluti fugitivi undique discurrunt et seipsos fugiunt; alii doloris impatientia ultro scelus suum produunt.

III. Si quæ extra navim sunt, pericula spectamus. Et primo, occurrunt tempestates, quibus crebris agitatur navis et navarchus, et vel in scopulos illiditur, vel in hostium terras ejicitur, vel adeo procul a terris repellitur, ut tandem annona deficiat et cum fame ac siti bellandum sit. Pari modo vitam hominis exagitare solent externæ calamitates, pestis, bella, fames et annonæ caritas, servitus, terræ motus, eluviones, furta, cædes, etc. Sed et ipsa tranquillitas ventiquæ prosperi non minus imo majus sæpe periculum ei afferunt, veluti abundantia, potestas, sanitas, etc. Ab his in altum effertur Deique ac sui obliviscitur et tandem casu graviore ruit: ab illis vero adversis ventis in imum pusillanimitatis et desperationis dejicitur, quæ duæ fortunæ cum homine ludunt, quemadmodum fluctus cum navigantibus.

Secundo, occurrunt hostes et piratæ, quibus cum sæpe pugnandum, et ideo, semper navis

instructa esse debet militibus et bombardis: ita unicuique plurimi occurrunt hostes nunquam non infesti. Occurrunt primo, piratæ illi dæmones, qui hoc mundi mare semper obeunt et infestant, callidissimi, potentissimi, sævissimi, quam plurimi. Deinde ipsimet homines, qui sibi invicem lupi sunt et carnifices. Accedunt grandia cete, variarum bestiarum, quæ hominem persequuntur, principem licet suum; nec majores illæ solum, uti leones, ursi, tigres, etc. sed etiam minutissimæ, uti muscæ, culices et quæ eum vexant et discruciant, imo sede sua nonnunquam pellunt, ut alio commigrare debeat, uti fecere culices Indis rhizophagis, apud Ælian. libro XVII. historiar. capite XXXVII. mures Italiæ quibusdam populis, apud eundem, capite XXXVIII. ranæ Indis Autheriatibus, eodem auctore; aliis cuniculi, etc.

Tertio, occurrunt scopuli et alia impedimenta atque incommoda cursum retardantia, uti remora pedali longitudine piscis navim maximam remorans: montes magnetici navim ad se trahentes sibi que agglutinantes: syrtes et charybdes, etc. Eodem modo vita hominis in medio laqueorum ingreditur, quibus mundum plenum vidit aliquando Sanctus Antonius, ut attonitus exclamaret: *O Domine, quis evadet omnes istos laqueos!* Tales, laquei sunt honor, pecunia, voluptas, mulier, cibus et potus, etc. qui alios a progressu virtutum retrahunt, alios ad se trahunt et fortissime alligant; tandemque ad certum naufragium impellunt. Hinc est, quod tot animæ pereant quotidie, ita ut Sanctus Bernardus non vereatur dicere: Sicut ex decem navibus in oceano vix una in portum pervenit, sic ex decem animabus vix unam laqueos mundi evadere et ad vitam æternam pervenire: nec in cælo securitas, unde lapsus Lucifer: nec in paradiso, unde ejectus Adam: nec in schola Christi, in qua periit Judas: nec in primo Christianorum cœtu, in quo extinctus Ananias una cum uxore. Denique verissimum est illud Anacharsis, qui rogatus, quænam naves essent tutissimæ? *Quæ in sicco*, inquit, *protractæ sunt*, Laert. l. I. c. IX. Ita nemo tutus, nisi qui jam vita expeditus est.

Quarto, obversatur ei semper ob oculos timor naufragii et submersionis, siquidem tribus tantum aut quatuor digitis a morte distat. Unde quidem philosophus dubitavit, utrum navigantes in viventium an potius mortuorum numero poni deberent. Alius vero nautas bis mortuos appellavit. Simili ratione fieri non potest, ut mors qua nihil homini certius, non obversetur eidem perpetuo ante oculos. Naufragium illi

certum est; quod alii mox in matris utero quasi in portu faciunt; alii in infantia, cum a portu solvunt, in medio mari, ætate maturiore; alii cum appellunt, in senecta. Et sicut navigantes variis casibus pereunt, alii ad scopulos allisi, alii ab hostibus intercepti, alii a piscibus eversi, alii fame enecti, etc. ita et mortales variis modis vivere desinunt, alii violenter enecti, alii morte naturali. Ad hæc sicut navis vacua et inanis fuit, cum in mare mitteretur, et rursus evacuat cum ad portum appellat: ita omnino contingit homini. Unde Ecclesiastes, cap. V. dicitur: *Sicut egressus est nudus de utero matris suæ, sic revertetur et nihil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas quomodo venit, sic revertetur.* Ad hoc insinuandum, ex duodecim lapidibus pretiosis, qui ponuntur in corona regis Franciæ, supremus est sardius, terræ colorem referens, ut se noverit in terram abiturum unde venerat, nec aliud esse regem, dum regnat, quam terram elevatam, Chavass. de prud. l. III. c. IX. Illa vero omnium maxima est miseria, quod nihilominus tam secure vivant homines, quasi nunquam morituri essent, nec de morte sua cogitent.

Quinto, navigantes in manu et potestate Dei sunt, quasi ejus captivi, ita ut omni momento, facillimo negotio navim evertere, et omnes illos mergere queat; unde cum Sancto Job jure possumt orare: *Memento Domine, quoniam ventus est vita mea.* Ac licet qui maria navigant, ab hominum et principum legibus exempti videantur, quia extra illorum oculos et manum sunt, velut pisces maris: non tamen sunt extra oculum et manum Dei, qui omnia illorum opera diligentissime observat. Contendebat Jonas fugere a facie Dei, cum ad mare fugit et in navim se recepit; sed ibi mox deprehensus et sæva tempestate jaectatus est, necnon Dei judicio in mare projectus a pisce glutendus. Hunc in modum omnes nos in manu Dei sumus et ipse considerat omnia nostra opera. Magna profecto hæc miseria, si agnoscimus videlicet præceptorem nostrum perpetuo cum ferula stare ante nos; major, si non agnoscimus. Et quam facile est illi nos omnes pessumdare? Et quo a facie ejus fugiemus, qui eum semper nobiscum gerimus, quo modo et gentiles nautæ suos deos tutelares semper in puppi secum gerebant, ut scribit Sanchez, in Act. c. XXVIII.

Quæ cum ita sint, mirum in primis est, quomodo extolli possit homo: *Quid enim superbis terra et cinis?* Deinde quomodo mundum et miseram hanc vitam diligere quis possit, tot repletam amaritudinibus? Denique, quomodo

non in continuo timore versari possumus, qui in tantis periculis navigamus? Quam multæ et magnæ causæ sunt semper orandi et sine intermissione clamandi ad Deum: *Domine, salva nos, perimus?* Quam serio laborandum ut Christum in navicula nostra semper habeamus et in ejus gratia constituti simus?

CONCIO VIII.

DOCUMENTA EX EVANGELIO.

I. Christi bonitas. — II. Sine Christo duce nihil sumus. — III. Ubique pericula. — IV. Justi securitas in periculis. — V. Hominum audacia. — VI. Dei potentia. — VII. Creaturarum ad Deum subjectio.

THEMA.

Homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic?
Matth. VIII.

Ante octiduum miratus fuit Christus fidem centurionis: hodie mirantur homines potentiam Christi, imperantis mari et ventis. Et quidem jure merito mirantur homines Christum, quia prædixit Isaias vocandum *admirabilem*, Isa. IX. sive ejus naturam incomprehensibilem, sive ejus operationem et potentiam, sive ejus vitam, mortem et resurrectionem, sive ejus sanctos consideres. Illud vero mirandum, quomodo aliquid in homine mirari potuerit Christus, cum omnia illa Christo sint tenuia et vilia. Nimirum quemadmodum Japones, Brasiliæ aut Chineses, si in nostras terras venerint, mirantur illi nos et nos miramur illos. In nobis illi mirantur vasa figulina, æreas ollas, ferreas tripodes, papyrum, cultros, et similia tritissima et vilissima, quia ipsis rara. At vero nos in illis merito suspicimus vestes serico, gemmis, auro nitentes, aliaque pretiosissima, quibus ipsi abundant. In hunc modum mirabatur Christus fidem centurionis, vilem utique rem si cum Christi dotibus et virtutibus comparetur; sed tamen raram, et ab ipso in Israel non inventam. At nos multo æquius miramur dotet Christi, utpote quas e cælo in terras secum attulit, sapientiam, potentiam, etc. prius mundo incognitas. Porro in hodierno evangelio non pauca sane occurrunt mira et recondita quæ proinde declarabimus.

I. Vide et mirare Christi Domini nostri bonitatem ac benefaciendi pronitatem. Ut enim haberet occasionem homines magno sibi beneficio alligandi, ad fidem et dilectionem suam trahendi, ecce quid non facit? Intrat in naviculam,

recumbit et dormit, sinit excitari tempestatem et periclitari nāvem, navigantesque jactari et perturbari. Quorsum hæc omnia, nisi ut ab iis excitatus et invocatus posset eos consolari, liberare per insigne miraculum; ad suam cognitionem, fidem et amorem velut suavi et fortissimo philtro allicere sibi que devincire? Vide quam ingeniosus sit amor in Christo! Si tempestatem nullam permisisset, si non dormisset, non timuissent discipuli, nec opem Christi implorasent, nec in ipsum tanta fide credidissent, nec admirati fuissent ejus potentiam, nec ipsum adeo dilexissent, et tamquam creaturarum Dominum reveriti fuissent. Simili ingenio perfecit Deus opus incarnationis, miraculorum omnium maximum, ut eo velut fortissimo fune traheret ad se filios Adam. Dormivit enim quando permisit Adamum et Evam, pro arbitrio suo agere et quasi solos in paradiso navigare; permisit deinde procellam venti descendere in mare, hoc est, diaboli tentationem in Evam et Adamum, et in illis excitare fructus concupiscentiæ erga fructum vetitum: unde orta est ingens illa tempestas, qua tota Adami posteritas miserabiliter jactari et in omne vitiorum genus prolabi, ad extremam denique miseriam redigi cœpit. Ideo olim patres Deum excitaverunt ut surgeret et imperaret dæmoni, et quam is excitavit, tempestatem. Quorsum hæc permisit Deus, qui omnia impedire potuisset? Ut hoc mundo haberet occasionem quam commodissimam perficiendi cum maxima sua gloria, nostra vero utilitate, opus incarnationis. Evigilavit igitur Deus quando est incarnatus, et imperavit ventis ac mari, reddiditque nobis tranquillitatem. *Melius enim judicavit*, ait Augustinus, in enchirid. *ex malis bona facere, quam mala nulla esse permittere*. Ex hoc jam magis videmus et admiramur Dei potentiam, qui tantam tempestatem tam mirabiliter sedavit; magis agnoscimus et amplectimur ejus bonitatem et misericordiam, qui e tanta calamitate tam paterne nos liberavit; rapimur in amorem ejus, qui tam efficaci medio ad eum nos pellexit. Et vero quod universo generi humano fecit, id etiam facit sæpe cum unoquoque nostrum. Cum enim nos avertere a via mala et ad se allicere, de morte æterna ad vitam vult pertrahere, dormire quandoque incipit et sinit nos jactari tentationibus, morbis, persecutionibus, usque dum agnoscens miseriam et peccata nostra, recurramus ad ipsum per pœnitentiam et orationem, ut ita ab eo liberati prædicemus ejus bonitatem, et amemus ac timeamus eum, quem prius nec amavimus nec timuimus. Sic Jonas a facie Dei fugiens et inobediens, cum tempestate jactaretur et in ventre ceti esset, tum

demum in se redire, Dominum deprecari et benedicere cœpit, Jon. II. Væ nobis si his vinculis non trahamur, si liberati a corporis aut animæ periculis et miseriis non respiscamus, non amemus ac timeamus Deum.

II. Vide et mirare quam mox omnia sursum deorsum eant, si vel modicum Deus dormiat, et dimittat homines agere pro libitu. Dormit quodammodo Deus cum non dirigit homines sua gratia, cum non increpat per concionatores, cum non punit per magistratum vel plagas a se immisas, cum immittit prædicatores mutos, magistratum et superiores ignavos, etc. quo casu mox tempestas cietur a dæmonibus, imo a nobis ipsis. Bene dixit Aristot. vel quisquis est auctor l. de mundo: *Hoc in mundo est Deus, quod in navi gubernator, quod in curru auriga, in choro præceptor, in civitate lex, in exercitu imperator*. Ut enim gubernatore, auriga, præceptore, lege, imperatore dormiente seu conivente omnia pessum eunt; ita si a directione sua paterna Deus cesset. Neque potest gravius punire homines, quam si eos sinat ire *in adventionibus suis*, adeoque eis dormiat. Pardalis se sub arbore dejicit in terram et mortuam se simulat, tum simiæ ex arbore descendunt et ubi mortuam explorant, ac credunt, circum eam saltitant, super eam gradiuntur ac variis modis ei illudunt. Pardalis omnia sustinet immota, donec simias defatigatas esse advertit, tum ex inopinato surgens exiliensque eas partim dispergit, partim lacerat et devorat. Idem sæpe facit Deus, (non quidem in fraudem uti pardalis, sed in pœnam reproborum justissimam) tolerat enim libidines impiorum quasi dormiens aut mortuus: sed suo tempore exsilit et vindictam sumit. Unde Isa. XLII. ait: *Tacui, semper silui, patiens fui, ut parturienti loquar, dissipabo et absorbebo simul*.

III. Vide et mirare in exiguo mari (seu potius lacu Genesareth videlicet) magnam et repentinam tempestatem, ut scias in hac vita nunquam defore tentationes, licet in navi Christi sis, imo tunc magis certiusque adfore. Ut enim in hanc naviculam, cum e portu solvisset, mox venti procellosi certatim irruerunt, eamque tantum non obruerunt; ita anima nostra, ubi annos discretionis attigerit, statim incidit in procellas. Inde venti tentationum, hinc maris, id est, carnis nostræ inquietudo et fragilitas, illinc remiges inexperti ac timidi, id est, vires animi nostri sensusque corporis; durabitque hæc tempestas, quamdiu hoc corpus gerimus. Quamquam aliqui tempestatem hanc non sentiunt, sed omnia pacifica sibi imaginantur, quia toti caro sunt et in carnem quasi mutati, adeoque pugnam nullam advertunt inter carnem et spiritum: nesciunt

quid sit murmur carnis et querimonia rationis, hocque ipso periculosius laborant. *Erras frater, erras*, ait S. Hieron. ep. ad Heliodor. *si putas unquam Christianum persecutionem non pati; tunc maxime impugnavis, si te impugnari nescis*. Sunt enim isti in majori periculo, et quasi feræ jam captæ in horto principis secure degentes, quas nemo infestat aut venatur. Cæterum pii, et Christi milites quasi feræ sunt adhuc liberæ, quibus insidiatur dæmon. Unde apost. II. Tim. III. *Omnes*, inquit, *qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur*. Quare bonum signum est cum tentationibus exercemur; hostes enim vexat dæmon a quibus se victum aut vincendum sentit, non amicos. Vicissim bene Demetrius, apud Senec. ep. LXVII. vitam securam et sine ullis incursionibus, mare mortuum vocat. Etenim mare mortuum, ut scribit Tacitus, l. V. hist. neque vento impellitur, neque pisces aut assuetas aquis volucres patitur, et tetrum odorem fundit; ita etiam qui nullis agitantur tentationibus nullos aut exiguos bonorum operum fructus ferunt, fœtent vitii, etc.

IV. Vide et mirare justorum in mediis persecutionibus securitatem et quietem designatam in Christo dormiente inter procellas. Simili enim ratione: *Non contristabit justum*, ait Sap. Prov. XII. *quidquid ei acciderit*. Rationem dat S. Chrysostomus, hom. XVIII. ad pop. « Deum enim, inquit, sicut oportet, timens et in ipso confidens, voluptatis radicem lucratus est, et omnem habet lætitiæ fontem. Et sicut in immensum mare decidens scintilla brevis facile extinguitur, sic quantumque Deum timenti illidantur, velut in vastum lætitiæ pelagus incidentia extinguuntur atque perduntur. » Hinc S. Martinus a latronibus interceptus et muletatus, nunquam se magis securum fuisse asserit, quod nimirum Deus maxime adsit justis, cum in afflictione sunt, Sulpit. in vita. Ea vero securitas et lætitia maxime se prodit in tempestate instantis mortis, cum se justus advertit jam ad portum tendere. Nimirum Deum secum in navi cordis sui præsentem habere se intelligit. Unde ait: *Etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es*. Non ita dormiunt impii, quia inquit Isaias, c. LVII. *Impii quasi mare fervens, quod quiescere non potest*. Ita Jonas fugiens, cum videret exortam sui causa tempestatem, præ metu et fastidio descendit ad interiora navis, tenebras quærens, et dormivit quidem, sed ideoque tantum ut stimulos conscientie hoc sopore compesceret. Sic aliqui crebro se inebriant, ne oblatrantem conscientiam audiant.

V. Vide et admirare hominum ingenium. Audacissimo animo se concredunt mari, et exiguæ

naviculæ, nihil de tempestatis et mortis periculo, quod tamen in mari, in quo vix quatuor digitis a morte absunt, passim obvium et præsentissimum est, cogitantes. Postmodum uti procella venit, toti consternantur, caduntque animis, et quasi mentis inopes Christi opem inelamant. Ita nimirum plerique agunt, licet enim sciant se fragili cymba vehi, fragilissimo inquam corpore, et vix palmo uno abesse a sepulcro; nihilominus tamen velut cæci in quævis pericula ruunt, et vivunt quasi nunquam morituri, ideoque nec de morte cogitant. Mox vero ubi vel una febris eos quaterere incipit, illico consternantur, mortem fugiunt, opem Dei et hominum implorant: *Domine, salvanos, perimus, etc.* Quid miramini, mortales, ejusmodi tempestates? An nescitis vos parva et fragili cymba navigare in hoc mundo? Et cur ita temere ob exiguum lucrum aut voluptatem, mortis pericula aditis? Aut cur non potius horam mortis præ oculis semper habetis? Et quasi omni loco mortem expectatis? Plutarchus in Lacon. refert quemdam philosophum jure dubitasse, num navigantes essent in numero viventium, an defunctorum computandi, propterea quod in continuo vitæ discrimine versentur. Et Diogenes Laertius, l. I. in vita philosophorum scribit, Anacharsim quemdam interrogasse, quanta esset spissitudo tabularum nauticarum; illum autem respondisse quatuor digitorum. Cui tum ille: *Tantillum ergo absunt a morte qui navigant*. Idem nos de vita nostra dicere possumus. Ecur igitur non in perpetuo timore salutis nostræ versamur? Num quia spem in Deo ponimus, quem ingruente mortis periculo, suscitandum a nobis speramus et in auxilium vocandum; sed quid si a fluctibus hauriamur, antequam clamare et suscitare eum possimus?

VI. Vide et mirare Dei potentiam. *Surgens imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna*. Non solum cessarunt venti, sed et mare mox deferbuit, idque jussit Dominus cum imperio et minis. Quid est omnis mundi potestas cum hac collata? Canutus Anglorum rex, cum adultores ei dicerent omnia ad ejus nutum verti et converti, vanitatem eorum ostendere volens, sedem regiam in littore maris posuit, ipso maris affluxu et refluxu, et dixit: *Impero tibi mare, et denuntio, ne in terram meam ascendas, nec membra nec vestem domini tuo madore perfundas*. Dixit ille, sed incassum; mare fluxum suum tenuit, regem alluit et aspersit: tum is resiliens: *En, quam belle, inquit, mihi parent omnia? Quin potius sciant omnes, vanam esse et falsam regum potentiam atque unum esse Deum, qui cælo, terræ, mari imperat*. Hinc Vintoniam progressus, coronam regiam capiti suo de-

traxit et capiti Christi crucifixi imposuit, nunquam deinceps eo insigni usus, Polydorus Virgil. Nondum ita sapiebat Hispani regis Philippi II. filius Jacobus, quando ad fenestram quamdam stans a vento molestiæ nescio quid passus, cœpit puerili quadam vanitate dicere: *Tibi, o vente, impero ne molestiam mihi offeras.* Adstabat ei tunc honorarius quidam puer *hæstus* Ludovicus Gonzaga, et dixit: « Potest, o domine, celsitudo tua hominibus quidem, ut obediant, imperare, sed non elementis, quia hoc solius Dei est, cui etiam celsitudinem tuam obedire necesse est. » Quam sapientissimam sententiam Philippus rex cum inaudit, summopere laudavit. Ita in vita B. Aloysii Gonzagæ, p. I. c. VII. Quocirca videmus quantopere Deum oporteat timere, cui elementa omnia tam ad nutum obediunt. Quid enim si suos istos leones in peccatores immittat, juxta id Sapient. V. *Armabit creaturam ad ultionem inimicorum?* Quid si imperet ventis et mari, ut perdant reprobos? Annon id fecit Jonæ inobedienti et fugitivo? Audi Scripturam: *Dominus autem misit ventum magnum in mare, et facta est tempestas magna in mari, et navis periclitabatur conteri,* Joan. I. Ecce quam ad nutum et in momento obediant elementa Deo, sive ad perniciem hominum sive ad utilitatem: *Ipse continet sicut in utero aquas maris,* ait David, Ps. LXIV. *Ipse educit ventos de thesauris suis,* Ps. CXXXIV. *Ipse conturbat profundum maris,* Ps. LXIV. Unde David admirandus ait, Psal. LXXXVIII. *Domine Deus virtutum, quis similis tibi? Potens es Domine, et veritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris potestati maris, motum autem fluctuum ejus tu mitigas, etc.*

VII. Vide et mirare creaturarum inanimatarum obedientiam. Continuo enim ad verbum Christi acquiescit mare, conquiescunt venti; unde mirati sunt, qui id viderant, dicentes: *Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?* Et quidem merito mirantur. Quid enim mirabilius, quam obedire voci Christi inanimas creaturas, non obedire homines ratione præditos? Hoc igitur exprobat inobedientibus Isaias, cap. 1. dicens: *Audite cæli, et auribus percipe terra. Filios enutrivit, et exaltavit, ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum et asinus præsepem domini sui, Israel autem me non cognovit et populus meus non intellexit.* Similiter Moyses contra inobedientes invocat cælum et terram, Deut. IV. S. Antonius de Padua, cum homines audire prædicantem nollent, pisces convocavit in flumine Ariminensi, qui certatim ad littus adnatantes persistebant velut audituri concionantem, idque factum in confusionem hominum. Ita confundunt venti et mare Tiberiadis inobedientes homines, juxta id Isaiæ XXIII. *Eru-*

besce Sidon, ait mare. Certe mare præceptum accepit a Deo: *Usque huc venies et non procedes amplius, et hic confringes tumentes fluctus tuos,* Job. XXXVIII. Cui mandato obedit mare semper. Quid ergo dicet homo iracundus, cui præcepit Deus ne irasceretur, ne diceret fratri suo: *Raca,* ne diceret: *Fatue,* sub interminatione judicii, concilii, gehennæ; quid dicet? Nonne mare Tiberiadis contra illum insurget dicens: *Erubescere homo?* Idem de perjuriis, blasphemis, etc. judicium mari dicit Christus: *Tace, obmutescere,* Marci IV. *et cessavit ventus, et facta est tranquillitas magna.* Præcepit etiam nobis, ne juraremus, blasphemaremus, imprecaremur, etc. cur non obedimus? Cur non obmutescimus? Sed quod viventes facere volumus, mortui facere debemus, juxta apologum illum noctuæ, quæ cum monuisset cicadam ne de nocte sibi dormienti obstreperet, sed taceret, illaque noluisse, invitavit eam ad Palladis nectar: veniens igitur cicada a noctua occisa est, sicque quod negarat viva, tribuit mortua, Phædri, l. III. c. LV. Quoties monet Deus per evangelium et concionatores suos, ne illi obstrepamus, contumeliis, mendaciis, detractionibus, execrationibus, imprecationibus, blasphemis, juramentis, perjuriis? Et nihil tamen obtinet. Obtinebit tamen suo tempore, cum istos invitabit ad triste illud nectar mortis et forte etiam calicem furoris et indignationis suæ: ibi demum obmutescant. Quod a nobis avertat Deus.

CONCIO IX.

MYSTERIA.

I. Quorsum excitata tempestas? — II. Quare Christus in navi dormit? — III. Cur reprehendit discipulos? — IV. Cur imperat ventis et mari? — V. Quid significat navicula?

THEMA.

Porro homines mirati sunt dicentes: *Qualis est hic?* Matth. VIII.

Quærunto doctores, quinam fuerint isti homines, qui mirati sunt sedatam a Christo tempestatem. Inter quos Jansenius rectius sentire videtur, qui ait non discipulos tantum, sed homines etiam, qui in aliis navibus Christum combatantur, miraculumque observabant, miratos fuisse. Ait enim S. Lucas fuisse cum Christo et alias naves. Ergo etiam in mari prosecuti sunt Christum homines, ut illius diæta et facta notarent cordique suo inscriberent. Laudandus utique zelus et salutaris curiositas, quæ utinam in nobis quoque

cerneretur, auditores. Quare ne segiores Judæis simus, ascendamus et nos in naviculam cordis nostri, et observemus ea, quæ in hodierna navigatione peracta sunt: observata expendamus.

I. Quorsum excitatur hæc tempestas? Respondet primo, glossa ordin. ut discipuli magis timeant ac rogent, et ipse rogantibus ostendat potentiam suam. Viderant quidem discipuli multa jam Christi beneficia et miracula aliis exhibita, sed nondum ea in seipsis experti erant. Ergo ut Christo firmiter crederent, ejusque miracula nervosius prædicarent, Christo etiam gratiores essent, velut mira ejus ope periculo mortis erepti, permissa tempestas, vel ut aliqui volunt, ab ipsomet Christo excitata est. Qui suaviter epulari vult et bibere, prius esurire et sitire debet; qui in altum evehi, prius debet deprimi; qui gaudio et solatio perfundi, prius debet in angustias redigi; hinc enim ad Deum confugiet eumque excitabit ad fovendam opem. Flores hortorum non spirant odorem suum copiosum, nisi ventorum vi agitentur; tunc enim uniusquisque odorem suum refert: ita tribulatio immittitur homini, ut is exerat virtutem suam. Eo pertinet id Cant. IV. *Surge aquilo, et veni auster, perfla hortum meum et fluant aromata ejus,* quod dicitur, austeritas calamitatis excitabit virtutis odorem.

Respondet secundo Theophylactus: *Permisit Dominus tempestatem oriri, ut discipuli ad tentationes exercebantur, et ut per miraculum crederent.* Debebant Christi discipuli fieri insignes et ambidextri pugiles, utpote qui mundum pervadere et expugnare deberent: idcirco prius bene exercendi in omni genere armaturæ erant maxime in adversis rebus siquidem eos gladio accinxit, non ut eo percuterent, sed percuterentur, suamque fidem probarent per omnes calamitates. Hinc ergo eos Dominus in hanc tempestatem duxit quasi in ludum gymnicum, ut in fide, patientia, fiducia in Deum, humilitate, etc. sese exercebant, adeoque ad imminentes sibi persecutionem tempestates fortiter sustinendas (quas et in hac tempestate quasi in typo prævidere poterant) invictiores redderentur. Unde Psal. CXXXVI. vocantur *filii eccussorum, et filii arææ Domini:* Isa. XXI. *Tritura mea et filii arææ meæ, quæ audivi a Domino exercituum Deo Israel, annuntiavi vobis.* Tritura ergo Christi et filii arææ ejus erant, quia tribulis, hoc est, tribulationibus variis triturandi, et a paleis excutiendi, multisque odii et invidiæ telis aliisque calamitatibus opprimendi, ut nudi a paleis et terrenis affectibus in horreum Christi reconderentur. Gladius a multo tempore non evaginatus rubiginem contrahit, cujus interventu vagi-

næ adhærescit, ut cum repente pugnandum est, nullis pene viribus extrahi queat: sua proinde remora dominum vulneribus exponat. Par omnino ratio de homine nullis adversitatibus ventilato. Patientia enim non exercitata adeo tarda est ut locum sæpe diabolo det vulnerandi animam.

Respondet tertio S. Ambrosius, in cap. V. Lucæ, et ven. Beda, Luc. VIII. concitatam tempestatem propter præsentiam Judæ proditoris. (Incertum istud est; videtur enim tunc Judas nondum fuisse reprobus) quod tamen si veritati consentaneum est, ostendit nobis Jonam alterum, qui profugus a Deo, dum navi sese credit, a fluctibus et ventis veluti lictoribus comprehensus exagitur, quique sua societate totam navem periculo exponit. Audiamus S. Ambrosium, serm. de cathed. S. Petri hac de re loquentem: « Tranquillitas est, ait, ubi solus Petrus navigat; tempestas est, ubi Judas adjungitur. Licet esset Petrus firmus suis meritis, perturbatur tamen criminibus proditoris. Unius igitur delicto cunctorum merita quassabantur. » Quare non mirum si communes plagæ, naufragia, pestes, bella sæviant in communitates, propter unum enim reprobum a bonis toleratum, patiuntur etiam boni.

II. Quare dormivit in navi Christus? Respondet primo Lyranus: *Dormit, inquit, Dominus, ut veritas humanæ naturæ in eo ostenderetur.* Idque confirmari ex eo potest, quod Marcus, cap. IV. ait, jam sero esse factum et dimissam ab eo turbam. Erat igitur causa dormiendi, tempus serum et fatigatio ex longa ad turbam concione. Hanc etiam defatigationem indicare videntur illa verba apud Marcum: *Assumunt eum ita ut erat in navi.* Etenim fessus ambulando et concionando in puppim se receperat et super cervical quiescebat. Sic Joannes, c. IV. de eodem dixit: *Fatigatus eam itinere sedebat sic supra fontem.* Habemus ergo summum Christi minime fuisse intempestivum, sed serum et ex fatigatione ortum: qua re nos docemur uti somno non nisi post laborem, nec ad voluptatem, sed ad remedium et naturæ conservationem: quo modo agri duobus annis conseruntur ut fruges afferant, tertio anno interquiescunt, ne nimis exhauriantur, indeque sterilecant. Sat superque est tertiam vitæ partem somno indulsisse.

Respondet secundo S. Chrysostomus, hom. CCLXXIX. in Matth. « Si vigilantem viderent Christum, aut non adeo timuissent discipuli, aut petere ab eo salutem, qui pericula eorum videret, neglexissent, aut non posse ipsum fluctus sedare putassent. Idcirco dormit ut et timoris